

FØROYAR Í DAG

Trøllið við Sjógv.

Vit kenna øll ta gomlu sjáldsamu søguna um trøllið við Sjógv, ið einaferð um 1700 ára talið tók bústað í einum steini við Sjóvargard og um kveldini kom snikjandi inn í húsini, har tað sat og karðaði grátt í heilum. Tað var ein óhugnaligur, næskur gestur, ið var til miklan bága og ringur at sleppa av við; men umsidir eydnadist tað Rasmussi í Haraldssundi við miklum stríð at reka tað burtur av garðinum og mana tað niður í Gráastein í Saltneši. Hadaði sigst trøllið seinni at vera flutt til Gásafelli í Toftahaga, og síðst nakar hoyrði frá tí vísastað tað í Bog í Lambahaga.

Mangur heldur, at hetta trøllið er til í Føroyum enn tann dag i dag, og at tað í góðum nútíðar-føroyskum lagi fonglast við partapolitiskt arbeiði. Hetta er ivaleyst eisini so. Í 1906 steig trøllið fram aftur av nýggjum, men nú var tað vaksið nógv og ívnað upp, so tað rakk um alt landið, og tað gráa, tað karðaði, var Samband og Sjálvstýri.

Í 1906 hendi tann vánlucka, at tann tjóðskaparliga rørsan her heima fór í tvey; hon býtti seg — sum vit vita — í Samband og Sjálvstýri, og hervið byrjaði so tann innanlandski politiski bardagin. Væl hevur tað verið blóðleysur bardagi, men tað eru allar áneyðir til at taka hann fyrri álvara kortini, tí hann hevur elvt okkum miklan skaða og stórt forderv.

Væl er tað so, at partapolitiskt stríð er eitt fyrbrigdi, ið ikki bert finnst her hjá okkum, men í øllum demokratiskum londum. Tó, í sterri og meiri framkomnum samfeløgum er tað partapolitiska stríðið bert ein síða av samfelagslivinum, tað eru onnur og hægri ting, ið kunnu hugtaka íbúgvvarnar í einum landi. Men soleiðis hevur tað tverri ikki verið her hjá okkum. Her hevur partapolitikkurin so at siga køvt alt annað. Tað partapolitiska kjakið stivnaði í einum grøðileysum og fáfongdum lagi. Tað gjerdist til eitt smáligt og uppest bergarakrigg. Eitthvørt pluss frá aðrari síðuni mætti einum minussi frá hini. Politikkur gekk í alt; tað vóru ikki bert teir tjóðskaparligu spurningarnir (tungumálið), tað galt; eisini fíggjarlig og samfelagslig viðurskipti vóru gruggaði av politikki, ja, partapolitikkurin kom á ein vissan hátt í staðin fyrri sjálvt andslivið. Putlpolitikkurin, sum hann av røttum er vorðin róptur, varð meir og meir eitt serføroyskt fyrbrigdi. Vit vandu okkum til hann, líkasum fólk kann venja seg til kamfjardar, dökkormar og skeiteygir. Vit

hildu tað næstan vera heilt hugnaligt tá ið okkara sámuligu lættingsmenn á hvørjum heysti hittust á tingi eins, og teir høvdu okkurt álvarsamt fyrri, hóast vit væl vistu, at teir mest høvdu hetta eina í huganum: at jarðleggja hvarannan og harvið seta tað føroyska tingið út av spælinum.

Var tað soleiðis innanlanda, so var tað enn verri úteftir. Hverki danir, norðmenn ella onnur fólkasløg hava enn kunnað fatað ta sjáldsomu getu, tað føroyska fólk-ið gekk. Tað danska ríkisstýrið stóð hjálpað uppvið hesum undarlaga tvískinninginum, ið føroyskur politikkur var vorðin til, hetta tviðvæðaða kyktið, ið segði ja við øðrum muninum og nei við hinum. Men undir øllum hesum treivst tann politiski ærviðrin her heima ógvuliga væl og fittuad í hvønn dagin. Hann gav okkara politikarum nokk at starvast við og blaðskrivarunum nokk at skriva um. Honum dámdi so væl, at einki skuldi henda. Og enn tann dag i dag hava vit henda undarlaga feita og fulputa skapningin ríðandi á herðum okkara; á bukinum hevur hann eitt stórt pluss og á rygginum eitt líka stórt minus. Mangur misstekur hetta marghátliga kariatúrið fyrri at vera sjálvar Føroyar, í staðin fyrri at viðganga, at hetta er eitt ófryski, ið hevur mersogid tað føroyska fólk- og samfelagslíkamið. Gævi tað nú hevði komið ein nýggjur Rasruss í Haraldssundi og manað okkum henda arga trællin aftur í jørdina. Vit hava fingið ivaleysa nógv mikið av hesum gamla politiska speilsinum og ynskja øll at verða tað kvitt.

Tað trýtur heldur ikki fólk, ið halda seg vita ráð fyrri hvussu hetta skal gerast. Tann vanliga reseptin er: 1) at gera allar føroyingar til sambandsmenn, og 2) at gera allar til fullveldismenn. Men í báðum hesum færunum er trøllið sjálvt við uppi í ráðagerðini. Tað er ein gamal revur, ið helst sær alt miseydnast her heima. So er tað tann triðji útvegurin: at royna at taka hetta partapolitiska skrimslíð sundur og siggja hvørjum tað er sanansett av, halda partarnar upp fyrri ljósið, so sólin og tað friska vitið so smátt um smátt kann gera enda á tí.

Vit her í »Føroyum í dag« hava í øllum hjálpasloysi og kanska við alt ov nógvum orðum, roynt at ávísar, at hetta gamla partapolitiska kviggjevni fyrst og fremst er til-evnað av fanatiskum treiskni, bygðaklandri og persónligum aggi. Tað er eitt skepilsí, ið ikki hevur ans fyrri øðrum enn tí, ið kann spjæða og eitra. Tað hevur ikki

ans fyrri tí, at tað føroyska fólk-ið skal ganga imóti eini ljósari framtíð. Tess boð er: Hevur tú nakað illt inni við tin næsta, so jagstra hann politiskt! Men vit eru ivaleysir í, at tann dag tann hugsandi føroyingurin sær hvørjum hetta trøllið veruliga er samansett av, taka vit og kúvenda.

Tað eru tekin í sól og mána ið vísa at mangir føroyingar úr øllum stettum so smátt eru farnir at viðganga henda sannleika.

»Dagblaðið«, sum í 1940 av øllum alvi styðjaði ta óskjótnu og illa undirbygdu kupproyndina, tykist nú at vera komið til eitt annað úrslit: at tað er ikki nógv mikið at vilja gera kupp — tað er mest tíð, vit treingja, skrivar tað, og nevnu enn tá eitt víst áratál: 45 ár. Gaman í — hetta er tó eftir okkara meining skilaleysa long tíð. Um vit taka eitt megnartak, eiga vit at fáa jarðlagt henda gamla risan fyrri enn so, ja, í morgin sum ein annan dag. Men hetta, at »Dagblaðið« er farið at tosa um at vinna tíð og hugsa um viðurskiptini merkir tó, at tann kupp-politikkur, sum tað higartil hevur fært, er vegin og funnin ov lættur.

Tað er ikki bert í »Dagblaðnum« ein varnast politiska mæði, men so men eisini í »Dimmalætting«. Her eru ta síðstu tíðina upprisnir tveir nýggjir profetar, sum tverri dylja seg aftanfyrst dulhevnini »Óli Ong-hamar« og »Uncas«. Viðvikjandi politiskum sjónarmiðum hevur tann fyrri avgjørt einki nýtt í huga, men hann tykist leggja doydin á at skriva eitt ranligt føroyskt mál, so mergjað, at einki blað er ýtari.

Hetta er nýtt at siggja í »Dimmalætting«, og vit eiga at geva tí gætur. Tað merkir, at sambandsfólkini kenna, at tann gamli kontranasjonal politikkurin er farin at ridla á beinunum. Hin maðurin, »Uncas«, hevur sett sær fyrri at lýsa eftir frískum viti. Tað er fyrsta ferð hetta hendir í »Dimmalættingar« longu søgu. At hetta gamla blaðið nú hevur hesar nýmótans greinirnar hjá »Uncas« — tað merkir, at sambands-undangongumenninir so smátt eru farnir at leingjast eftir at fáa fastari undir fæturnar.

So eru tað Rikard Longs greinir í »Tímanum«. Eisini í teimum er eitt sindur av hvørjum. Rikard Long er eingin hr. Hvørsumhelst — hann er kendur av øllum her heima sum bókmentamaður og mentunarligur leiðbeinari. Av einum ella øðrum tilburði er hann igjøgnum hesi seinnu árin komin inn í virkandi partapolitikk, og tað hevur hann sjálvandi rætt til. Tó, hann er ov litillatin og ov litid uppblástur til at gera lit sum fólk-

flokks-agitator. Hann tykist onga rættiliga tiltrúgv at hava til tað mál, hann starvast fyrri. »Vit eru nakriri, sigur hann, »sum ikki fara av leiðini fyrri enn vit annaðhvørt eru komnir á mál ella fáa vissu fyrri at tað er vónleyst«. Yvirhøvur: hvør tann, ið lesur R. L.'s greinir gjølla, varnast at hann í grundini ikki er ein sálarleysur val-agitator, men eitt hugsandi menniskja. Tað er gripandi tá ið hann lærir, at tað er og verður sannleiki, dygd og ærligheit, ið um ræður. Hevði hann bert altíð viljað hildið sær hetta ideal fyrri eyga. Men kjetið er skroyupuligt. Tað er okkara vón, at Rikard Long um stutta tíð verður at sleppa sær leysum frá tí politiska flugufangarinum, sum hann nú hongur fastklindur í, og verður at finna aftur til sína vøkru støðu frá fyrri, tá ið hann var kulturverji.

Her nevndu vit nøkur dømi um skrivandi menn, sum hvør í sínum lagi kann sigast at boða frá eini nýggjari og betri tíð, einum vitsins tíðarskeiði her heima. Vit kundu nevnt fleiri. Tað er óivað, at tað býr í tí føroyska fólknum i dag ein livandi trá eftir at siggja tað gamla storknaða lagið fella og annað nýtt og livandi koma aftur í staðin.

Vit vóna, at øll hugsandi menniskjur í Føroyum vilja vera við í stríðnum fyrri at fella tann gamla, fúnaða politiska avgudið og framala eitt nýtt, nútíðar, fordómsfritt grundarlag fyrri føroyskum politikki, samfelagslivi og andslivi.

Vit halda tað ikki vera vónleyst. Tað bøgva stór virði í tí litla føroyska fólknum. Tað ræður bert um at øll sameinast í at vinna hesum virðum betri gróðralíkindi.

Tit fáa

bestu málingina hjá okkum.

M. P. Jacobsens málrabúð.

Máltr. 323.

FØROYA

BRUNATRYGGING

Hús - innbúgv - vørur - verða tryggjað.

Skrivstovan er opin frá kl. 10-1 og 3-5.
Leygardag - - 10-2.

Telf. 372.